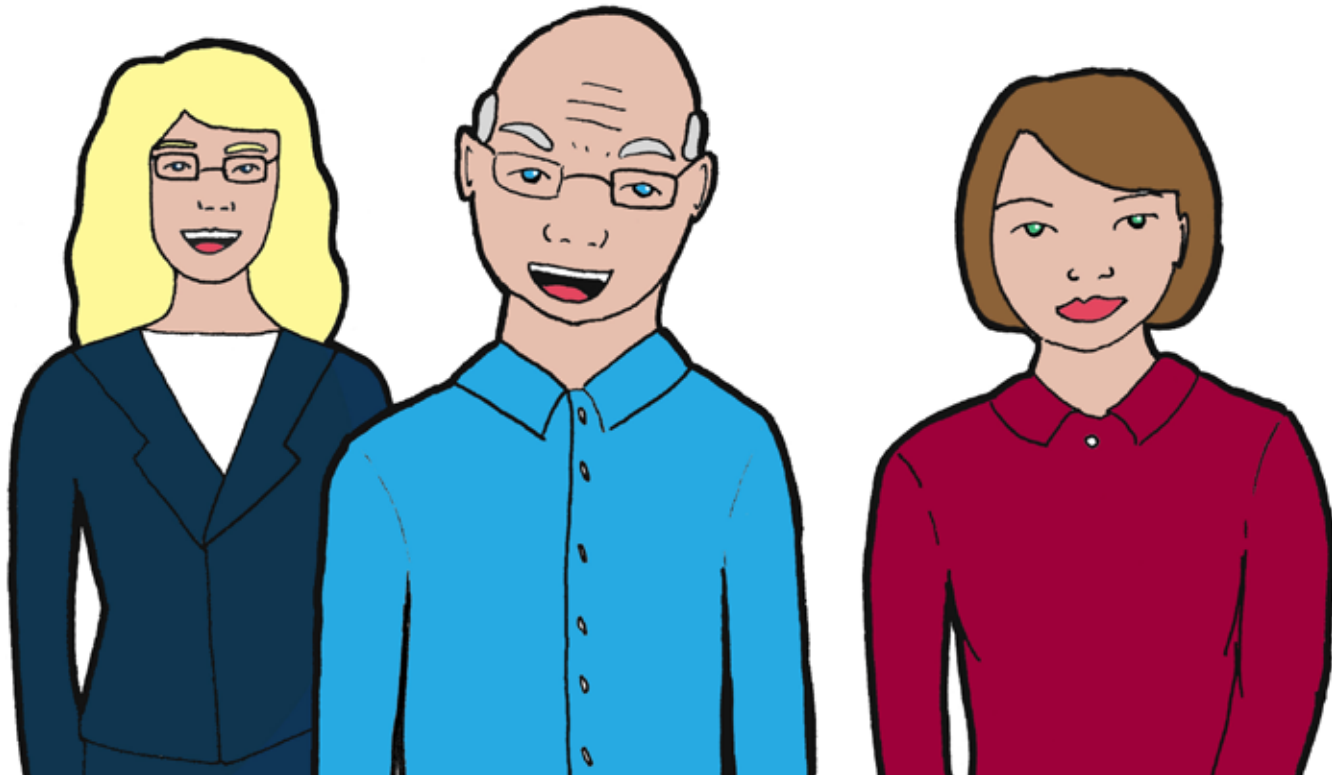

Hyvinvoiva eteläsavolainen ihminen

Yhdistysten luoma strategia maakunnan ihmisten hyvinvoinnin ja osallisuuden tueksi

Jokaisessa Suomen maakunnassa toimii Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskuksen (STEA) rahoittama valtakunnallinen Järjestö 2.0 -hanke. Järjestö 2.0 ohjelmaa koordinoi Suomen sosiaali ja terveys ry (SOSTE). Maakunnissa hankkeita hallinnoivat maakuntien omat järjestötoimijat.

Järjestö 2.0 Etelä-Savo kokoaa eteläsavolaiset sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialan yhdistykset yhteen ja pyrkii tekemään yhdistysten toimintaa näkyväksi. Hankkeessa toimitaan yhdistysten tukena ja eri toimijoiden kumppaneina sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen toimintamalleja valmisteltaessa.

Tekijät

Järjestöstrategian valmistelusta ovat vastanneet:

Anita Hahl-Weckström, hankepäällikkö, Järjestö 2.0 Etelä-Savo

Tuula Narvola, hankekoordinaattori, Järjestö 2.0 Etelä-Savo

STEA-rahoitteisen hankkeen hallinnointi SOSTE ry 2017-18, ESTERY 2019 -

Yhdistyседustajien strategiatimi on ollut tukena aloitustapahtumissa ja työpajoissa

Sirpa Kolistaja, Savonlinnan Seudun Kolomonen ry, Savonlinnan seutu

Anja Manninen, Paiste ry, Pieksämäen seutu

Mikkelin seudulta vaihtuvia edustajia

Prosessin menetelmällinen ja sisällöllinen ohjaus YTT Juha Heikkala, Juha Heikkala Consulting

Palvelumuotoilun asiantuntijuus ja esitteen ulkoasu TaM Tytti Vuorikari, AieDesign osk.

Etelä-Savon hyvinvointijärjestöjen tuki ry (ESTERY)

Lönnotinkatu 7

50100 Mikkelä

Kesäkuu 2019

Järjestö ^{2.0}
~ Etelä-Savo ~

Johdanto

Yhdistysten toiminnalla on merkittävä rooli hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämässä sekä osallisuudessa. Maakunnallinen Järjestö 2.0 Etelä-Savo -hanke kutsui paikalliset yhdistykset yhteen määrittämään yhteisestä tulevaisuuskuvaa ja tahdonilmaisua siitä, miten yhdistysten ääni ja asiantuntemus saadaan mukaan ennakoivaan päätöksentekoon sekä maakunnan ja kuntien kehittämistyöhön.

Ensimmäinen suunnittelukokous pidettiin marraskuussa 2017. Paikalla olivat edustajat sosiaali- ja terveysalan yhteistyöjärjestöistä Mikkelistä, Savonlinnasta ja Pieksämäeltä sekä SOSTesta. Heistä muodostui strategiatiimi, joka antoi prosessin vetovastuun järjestöjen strategiatyön ammattilaiselle, YTT Juha Heikkalalle.

Toimintaympäristömme muuttuu kovaa vauhtia. Yhteisellä tekemisellä yhdistykset voivat ottaa oman paikkansa tulevaisuuden hyvinvointikentässä.

- Juha Heikkala

Varsinainen työskentely käynnistyi maaliskuussa 2018, jolloin pidettiin seutukuntaakohtaiset aloitustapahtumat. Niissä avattiin strategiatyön merkitystä sekä kerättiin osallistujien havaintoja sosiaali- ja terveysalan sekä järjestöjen toimintaympäristön muutoksista. Aloitustapahtumissa oli osallistujia yhteensä 80.

Strategiatiimin valmennuspäivissä käytiin läpi aloitustapahtumien ryhmätöiden ja keskustelujen aineisto. Keskeisistä teemoista kiteytyivät strategiset painopisteet ja niitä käsiteltiin tarkemmin kuntaakohtaisissa järjestöstrategian työpajoissa.

Työpajat pidettiin maakunnan 12 kunnassa touko-marraskuussa 2018. Työpajoissa oli paikalla kaikkiaan 110 paikallista yhdistystoimijaa. Työpajojen anti tiivistettiin palvelumuotoilun keinoin kokonaiskuvaksi yhdistysten nykytilasta, tulevaisuuden näkymistä ja toimista, joita sen toteuttaminen edellyttää.

Yhteinen tapaaminen kuntatyöpajoihin osallistuneiden kesken oli tammikuussa ja seuraava kesäkuussa 2019. Kokoontumisten välillä oli mahdollisuus kommentoida muutoutumassa olevan järjestöstrategian tekstejä, kuvitusta ja ulkoasua.

Järjestöstrategia on maakunnan yhdistysten keskinäisen yhteistyö väline, mutta se myös kokoaa järjestökentän näkemyksiä yhteen vahvistaen järjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyötä ja kumppanuutta. Se luo pohjan dialogille, jota on tarpeellista käydä toimintaedellytyksistä ja kumppanuudesta.

Maakunnallinen järjestöstrategia on myös pitkän tähtäimen suunnitelma, joka kiteyttää yhdistysten tulevaisuuden tahtotilan ja toimet yhteen. Se toimii työvälineenä järjestötyön kehittämisessä sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävien linjausten laadinnassa osana kuntien ja maakunnan strategioita ja ohjelmia.

Järjestöstrategiaa on valmisteltu hyvässä hengessä ja hedelmällisessä yhteistyössä maakunnan eri kunnissa toimivien yhdistysten kanssa.

- Sirpa Kolistaja

Parhaillaan eletään odottavassa vaiheessa, mutta tarve sosiaali- ja terveysalan toimintakentän uudistamiselle on olemassa. Myös yhdistysten pitää varautua muutoksiin ja kehittää julkisen sektorin kanssa tehtävää yhteistyötä. Tästä syystä yhteistä järjestöstrategiaa tarvitaan.

Hahmot ovat kuntien strategiatyöpajoissa tavattuja persoonia. Mauri Maakuntajohtaja ja Kerttu Kunnanjohtaja ovat julkisen sektorin yhteistyökumppaneita.

Tahtotila

Työskentelyn tuloksena Etelä-Savoon luotiin yhteinen pitkän aikavälin tahtotila.

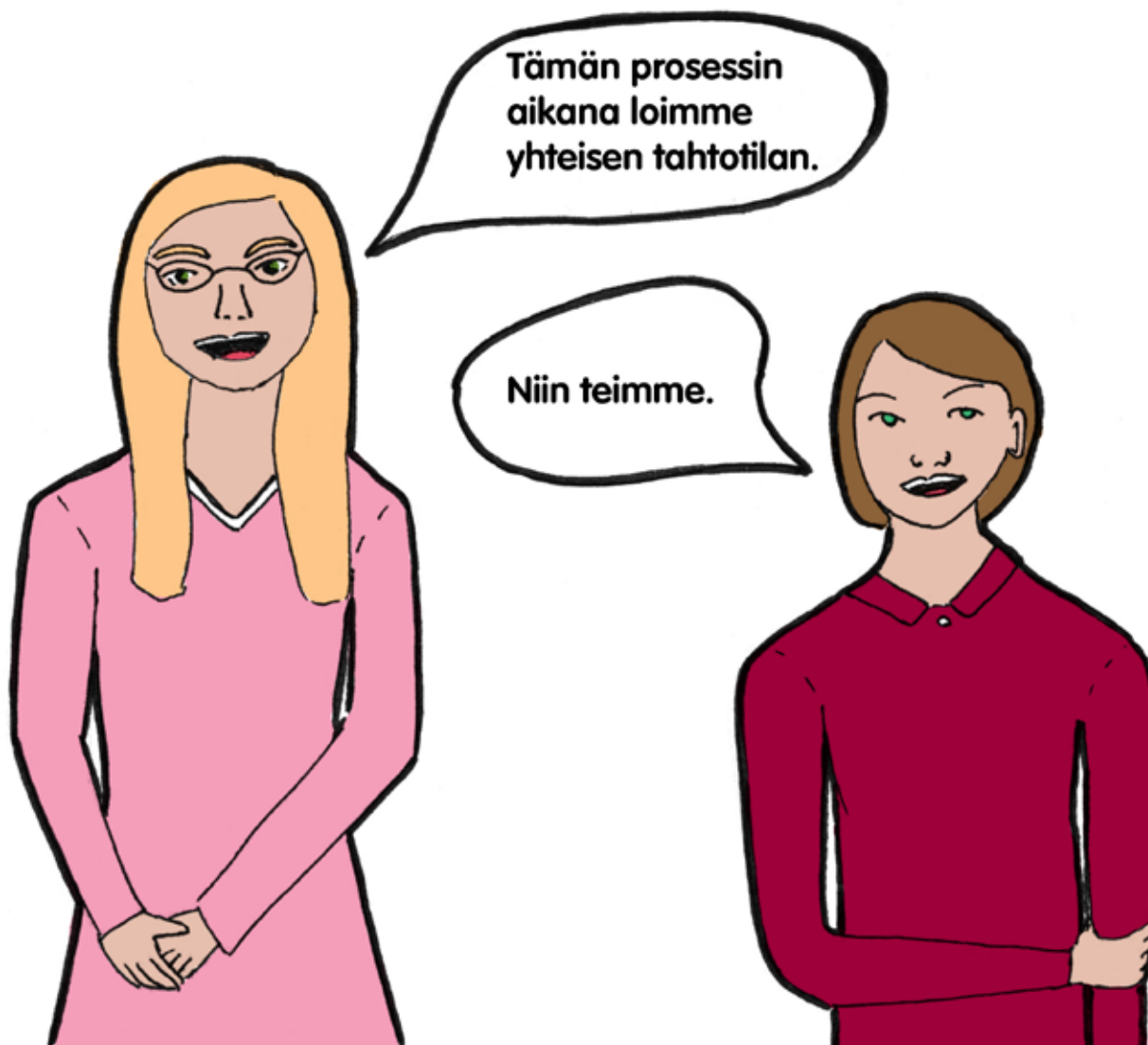
Me eteläsavolaiset yhdistykset kerromme Etelä-Savon asukkaille, kunnille ja maakunnalle tärkeitemme osana hyvinvoivaa toimintaympäristöä ja toimivia palveluja.

Haluamme toimintamme turvaamista ja elinvoimaisuutemme parantamista.

Kannustamme toimintamuotojen uudistamiseen.

Lisäämme yhteisiä voimavaroja kasvattavia kumppanuuksia.

Etelä-Savossa on noin 3000 yhdistystä, jotka kaikki omalta osaltaan vaikuttavat positiivisesti ihmisten hyvinvointiin, terveyteen ja asuinympäristöön.

Strategiset painopisteet

Strategiset painopisteet nousivat sosiaali- ja terveysalan sekä yhdistysten toimintaympäristön muutoksista.

Yhdistysten toimintaedellytykset

Yhdistysten välinen yhteistyö

Yhdistysten oman toiminnan kehittäminen

Yhteistyörakenteet

Yhdistysten asema hyvinvoinnin palvelumarkkinoilla

Strategiset painopisteet muodostavat järjestöstrategian keskeisen sisällön ja niihin liittyvillä toimenpiteillä toteutetaan tahtotilaa.

Toimintaedellytykset ja toiminnan kehittäminen

Vakaat toimintaedellytykset ovat toiminnan kehittämisen perusta. Toimintaedellytyksillä tarkoitetaan tiloja, sekä toimintaan saatavaa rahallista ja muuta tukea.

Uudistuminen
Tulevaisuus
Elinvoimaisuus
Läpinäkyvyys
Vapaaehtoiset
Mahdollistaminen
Kohtaaminen
Empatia
Vaikuttavuus

Läpinäkyvät
toimintatavat ja
periaatteet

Toimintaedellytysten varmistaminen ja niiden läpinäkyväksi tekeminen tulevaisuudessa mahdollistavat yhdistysten elinvoimaisuuden. Yhdistys- ja vapaaehtoistoiminnan laaja-alainen kehittäminen lisää yleistä vaikuttavuutta.

Yhteistyö

Yhteistyö on vastavuoroisuutta. Yhdistykset toivovat voimavarojen yhdistämistä keskinäisessä yhteistyössä sekä aitoa kumppanuutta julkisen sektorin kanssa.

Paikallisuus
Voimavarojen yhdistäminen
Kumppanuus
Tasa-arvoisuus
Jatkuvuus
Vastavuoroisuus
Näkyvämpiä yhdessä

Voimavarojen
yhdistäminen

Paikallisen yhteistyön tulee perustua kumppanuuksiin ja olla toimijoilleen tasa-arvoista. Voimavarojen yhdistäminen vastavuoroisesti lisää jatkuvuutta ja tekee yhdistystoimijoista näkyvämpiä maakunnassa.

Yhteistyörakenteet ja palvelut

Yhdistysten yhteistä ääntä voidaan viedä eteenpäin rakenteiden kautta. Ne ovat joko sovittuja säännönmukaisia toimintatapoja tai edustuksellisia yhteistyöelimiä. Palvelumarkkinoilla erilaiset yhdistykset ovat rikkaus.

Kumppanuus
Kansalaisdemokratia
Vapaaehtoisuus
Osallisuus
Yhteisöllisyys
Asiakaslähtöisyys
Valinnanvapaus
Asiantuntijuus
Vertaistuki
Palvelutuotanto

Yhdistystoiminta
on
osallisuutta

Maakunta ja kunnat huomioivat yhdistykset kansalaisdemokratian toteuttajina, mikä lisää osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö perustuu sovittuihin rakenteisiin. Yhdistysten vertaistuki ja asiantuntijuus tulee huomioida osana uudistuvia palvelumarkkinoita.

Toimintaympäristö

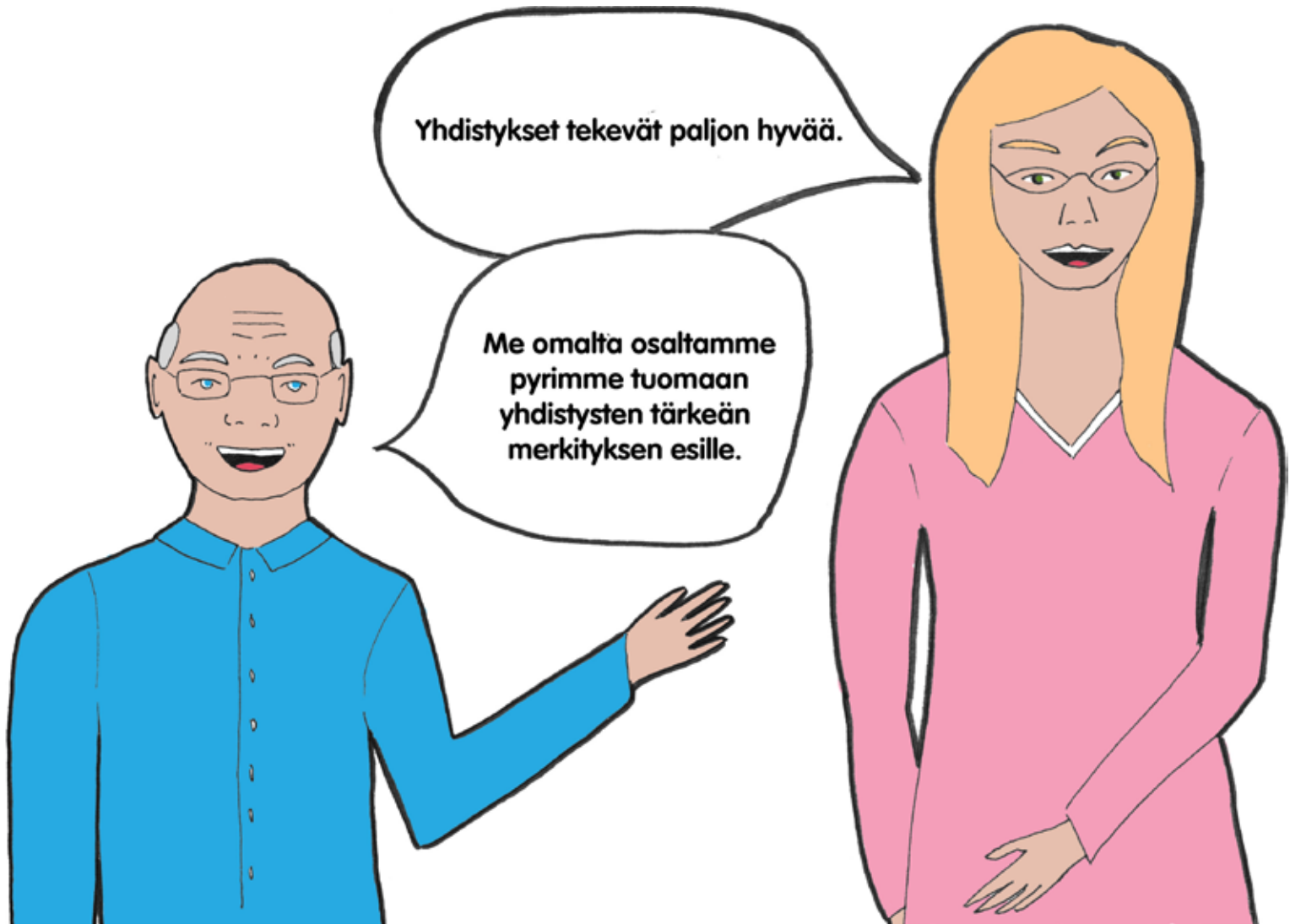
Yhdistysten pitää olla hereillä toimintaympäristön muutoksessa.

Yhdistysten tulevaisuutta pohdittiin 12 työpajassa Etelä-Savon kunnissa.

Yhdistyksillä on merkittävä rooli suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuuden luomisessa. Niiden toiminnalla tuetaan ihmisten arkea.

Tilannekuva ja tulevaisuus

Nykytila

Ymmärrys

Maakunnan yhdistysten yhteystietoja ja toiminnan kuvauksia ei ole olemassa kattavasti
PRH:n yhdistysrekisteri ei ole ajanmukainen ja kattava
Ymmärrys yhdistysten ennaltaehkäisevästä toiminnasta jää vaille huomiota
Ollaan huolissaan yhdistysten jäsenten riittävydestä ja ikääntymisestä

Dialogi

Pienissä yhdistyksissä omasta toiminnasta tiedottaminen on haastavaa
Yhdistysten keskinäinen vuoropuhelu ei ole riittävää
Kuntien ja sote-toimijoiden kanssa käytävää vuoropuhelua ei koeta riittäväksi

Rakenne

Ei ole selkeitä edustuksellisia yhteistyörakenteita julkishallinnon kanssa
Julkishallinnon ja yhdistysten kumppanuus on määrittelemättä
Yhdistysten asema julkishallinnon osallisuustoiminnassa on epäselvä
Vain pieni osa yhdistyksistä on palvelumarkkinoilla

Tavoite

Yhdistysten rekisteri ja tietosisällöt on saatu aikaiseksi maakuntaan ja kuntiin

Kehittämisideoita PRH:n rekisteritietojen käyttökelpoisuuden parantamiseksi on saatettu eteenpäin

Vaikuttavuudesta puhuminen ja mahdolliset mittarit ovat kasvattaneet ymmärrystä siitä, että yhdistykset ovat ihmisten tukena lisäten hyvinvointia

Toiminnassa on mukana paljon kaikenikäisiä ja aktiivisia ihmisiä

Yhdessä tekemisestä ja koulutuksesta on saatu apua viestintään

Yhteisen pöydän ääreen tuleminen ja yhdessä tekeminen ovat parantaneet vuorovaikutusta

Uusien toimintatapojen ja näkyväksi tekemisen myötä mahdollisuudet vuoropuheluun ovat olemassa

---

Yhteistyörakenteet (maakunnallinen järjestöneuvottelukunta, kuntien kumppanuuspöydät jne.) ovat olemassa

Kumppanuudelle on luotu yhteiset periaatteet ja toimintatavat

Yhdistysten rooli osallisuuden mahdollistajana on tunnustettu ja monipuolinen

Yhdistysten mukanaolo palvelumarkkinoilla on vahvistunut

Tavoitteista teoiksi

Ymmärrys

Toteutetaan yhdistysten yhteystietorekisteri ja kootaan tietoa yhdistysten toiminnan sisällöistä
Yhdistysten toimintaa tehdään tutuksi kohdennetulla markkinoinnilla
Järjestetään yhteistä koulutusta toivotuista koulutussisällöistä
Uusia jäseniä houkutellaan mukaan uudistamalla toimintatapoja ja hyödyntämällä digitaalisuutta
Kirjataan vapaaehtois- ja talkootoiminnan tunnit ja raportoidaan ne hyvinvointikertomuksissa
Yhdistysten toiminnan merkitystä hyvinvointityössä kuvataan laajemmin kuntien hyte-kertomuksissa

Dialogi

Kokeillaan rohkeasti uusia toimintamalleja yhdistysten hallinnollisten tehtävien hoidossa
Pyritään saamaan kuntien yleisiä tiloja monipuolisesti käyttöön ja niistä tiedotetaan laajasti
Toiminta-avustusten ja muiden rahoituslähteiden periaatteet tehdään läpinäkyviksi
Julkishallinnon kanssa sovitaan toimintamuodoista kumppanuussopimuksilla
Yhdistykset tekevät tapahtumia yhdessä verkostoitumalla keskenään

Rakenne

Toiminnallisesti samankaltaiset yhdistykset tekevät yhteistyötä klusterimaisesti
Luodaan yhdistysten ja keskeisten toimijoiden yhteinen vuosikello päällekkäisyyksien välttämiseksi
Eri toimijat perehtyvät yhdessä seutukunnan hankeaihioihin ja haetaan yhteisiä hankkeita
Panostetaan kunta-järjestöyhteistyön ja osallisuuden kehittämiseen
Pyritään jakamaan tietoa ja osaamista palvelumarkkinoilla mukanaolosta ja kilpailuttamisesta

Yhdistysten jäsenet ovat kuntalaisia. Yksilöistä muodostuu yhteisöjä ja kunnista maakunta. Kokonaisuudesta muodostuva ketju näkyy järjestöstrategiassa.

Järjestöystävällisyystesti

Testatkaa, kuinka hyvin järjestöystävällisyys toteutuu omassa maakunnassa tai kunnassa. Jokaisesta toteutuneesta asiasta saatte järjestöystävällisyys -pisteen.

1. Maakunnan/kunnan ja järjestöjen yhteistyötä linjataan maakuntastrategiassa/ kunnan strategiassa
2. Kansalaisjärjestöt osallistuvat maakunnan/kunnan toiminnan ja palvelujen suunnitteluun
3. On olemassa maakunnan/kunnan ja järjestöjen yhteistyörakenne
4. Maakunnassa/kunnassa on nimetty järjestöyhdyshenkilö
5. Maakunta ja kunnat yhdessä varmistavat, että järjestöt saavat tilat ja riittävän tuen toimintaansa
6. Maakunta/kunta viestii monipuolisesti osallistumisen mahdollisuuksista

6 pistettä = Onneksi olkoon, maakuntanne/kuntanne on järjestöystävällinen

4-5 pistettä = Hienoa kumppanuutta! Miten yhteistyöstä saisi entistä suunnitelmallisempaa ja tuloksellisempaa?

1-3 pistettä = Hyvä, yhteistyö on jo alullaan. Miten sitä voisi kehittää?

0 pistettä = Tästä on suunta vain eteenpäin. Nyt puhtaalta pöydältä luomaan yhteistyötä. Mistä aloitatte?

Idea testiin on lainattu Pohjois-Karjalan yhdistysten järjestöystävällinen kunta -testistä. Järjestöystävällinen maakunta -testi on julkaistu Suomen Kuntaliiton Järjestöt maakunnan kumppanina, malleja järjestöystävällisen maakunnan rakentamiseen -oppaassa (Suomen Kuntaliitto, Helsinki 2018, ISBN 978-952-293-607-3).

Mukana oppaan toteuttamisessa ovat olleet myös Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE, Suomen sosiaali ja terveys ry SOSTE ja Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry.

Tueksi tulevaisuuteen

Etelä-Savon maakunnan yhdistysten yhteinen tahdonilmaisu ”maakunnallinen järjestöstrategia” on valmis. Järjestöstrategian avulla voidaan käydä keskustelua yhdistystoiminnan merkityksestä ja vaikutuksista Etelä-Savon maakunnassa osallisuuden, hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäjänä. Nyt luotu järjestöstrategia toimii tukena muutoksessa eläville hyvinvointialan yhdistyksille, jotka ovat eteläsavolaisia ihmisiä varten.

Persoonat

PERSOONA: Kerttu Kunnanjohtaja

Motto: Johtajuus on kestävyyslaji!

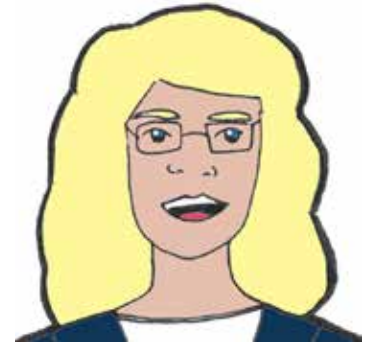
Tyypillistä minulle: Kunnanjohtaja, 48-vuotias.

Viedään asioita yhdessä eteenpäin ja tehdään päätöksiä mieluummin kuin keksitään verukkeita. Tekijä, eteenpäin suuntautunut kehittäjä. Yhdistysten toiminta on kunnille merkityksellistä ja lisäarvoa tuottavaa.

Pidän yhteistyöstä, jossa: on selkeä tavoite ja yhteistyökykyiset ja –haluiset osapuolet.

En pidä yhteistyöstä, jossa: yhteinen tavoite jää yksilöiden omien intressien jalkoihin.

Odotan yhteistyöltä: tuloksellisuutta, ja sitä, että kaikki osapuolet hyötyvät siitä.

PERSOONA: Mauri Maakuntajohtaja

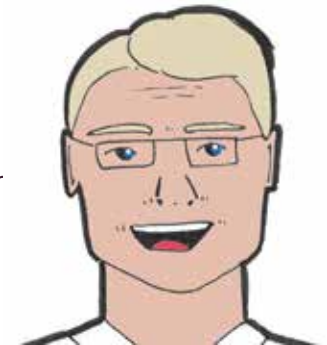
Motto: Onnistumiset ja oppi käyttöön!

Tyypillistä minulle: Maakuntajohtaja. 60-vuotta. Halu uudistaa. Luottamus asioiden hoitumiseen. Hyvin yhteistyöhaluinen. Aktiivinen vaikuttaja.

Pidän yhteistyöstä, jossa: voimme luottaa toisiimme.

En pidä yhteistyöstä, jossa: osa on vapaamatkustajina.

Odotan yhteistyöltä: hyviä avauksia tulevaan kehitykseen.

PERSOONA: Janna Järjestöyöntekijä

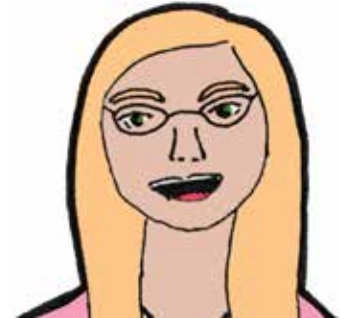
Motto: Pidän langat käsissäni!

Tyypillistä minulle: Palkkatyössä järjestössä, 40-vuotias. Osaava ja monipuolinen. Jo pitkään yhdistystyössä ollut. Osa puolustaa arvojaan, itseään ja omaa tonttiaan. Päätäväinen ja sitkeä. Jannalle ongelmat on tehty ratkaistaviksi. Ihana ja miellyttävä, kaikki tykkäävät ja luottavat. Uskollinen "aatteelle".

Pidän järjestöystä, jossa: minulla on paljon vapauksia ja olen järjestöni sydän.

En pidä järjestöystä, jossa: rahoitus on epävarmaa ja on muutakin epävarmuutta.

Odotan järjestöltäni: jatkuvuutta ja tasaista menoa.

PERSOONA: Erkki Eläkeläinen, seniorijärjestön jäsen

Motto: Kyllä myö tullaan paikalle!

Tyypillistä minulle: Eläkeläistoimija, 68-vuotias, Hyväkuntoisena eläkkeelle jäänyt. Innokas ja aktiivinen osallistuja. Hyvät sosiaaliset suhteet. Päivätanssit ja retket ilon aiheita. Vanhusneuvoston jäsen. Laajakatseinen, iloinen ja hyväksyvä. Ei suuret huolet paina, pientä kremppaa tosin on. Vapaaehtoistoimija valikoivasti. Innokas osallistumaan oman jaksamisensa kautta.

Pidän järjestöystä, jossa: pääsen harrastamaan ja viettämään aikaa. Ilon kautta mukana.

En pidä järjestöystä, jossa: on vain virallisia kokouksia.

Odotan järjestöltäni: seuraa ja tekemistä, uusia tuttavuuksia.

PERSOONA: Pauliina Paikallisyhdistyksen jäsen

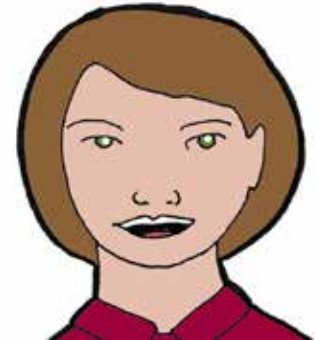
Motto: Olin näillä nurkilla ja tulin kurkkaamaan!

Tyypillistä minulle: Hiljainen osallistuja, 30-vuotias. Kuulolla, osallistuu oman kiinnostuksena mukaan. Leipoo hyvää pullaa ja myy lippuja. Paikallisyhdistyksen toiminnan seuraaja ja ajoittainen aktiivitoimija. Yhdistystoiminnassa toisten kutsumana, lasten, ystävän tai harrastuksen kautta. Ei intohimoinen järjestötoimija.

Pidän järjestöystä, jossa: saa olla vain osallistujana. En halua suuria vastuita itselleni.

En pidä järjestöystä, jossa: joutuu itse esille.

Odotan järjestöltäni: ei suuria odotuksia. Saa olla mukana porukoissa.

PERSOONA: Moona Monitoimija, maakunnallisen sote-järjestön varapuheenjohtaja

Motto: Olen kaikessa mukana!

Tyypillistä minulle: Aktiivinen vapaaehtoinen, 55-vuotias. Osaava, sivistynyt ja monipuolinen. Mukana kaikessa mihin pääsee. Oman asian puolustaja. Pitkään hallitustyössä mukana ollut konkari. Haluaa olla hallitustyössä jatkossakin. Identifioituu vahvasti asemansa kautta. Vilpitön toimissaan.

Pidän järjestöystä, jossa: autetaan ihmisiä. Haluan vaikuttaa.

En pidä järjestöystä, jossa: olen rivijäsen.

Odotan järjestöltäni: tulosta ja toimintaa.

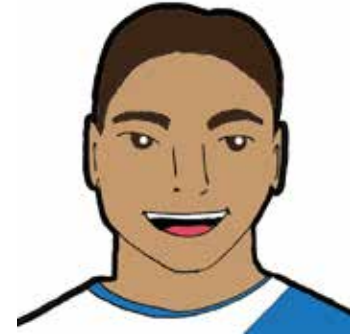

PERSOONA: Noel Nuori, tulevaisuuden järjestötoimija

Motto: Ajattele positiivisesti!

Tyypillistä minulle: Jalkapalloa harrastava nuori. 15-vuotias.

Asunut perheensä kanssa Suomessa 2 vuotta. Sosiaalinen ja innostunut, oppinut suomen kielen nopeasti. Vapaa-aika menee jalkapalloa pelatessa ja temppujen kuvaamisessa. Jakaa jalkapalloon liittyviä videoita sosiaalisessa mediassa.

Pidän järjestöystä, jossa: pääsee tutustumaan ihmisiin. Järjestötoiminta on kuitenkin minulle uutta ja vierasta!

En pidä järjestöystä, jossa: ei ole mukana nuoria ja jossa ei ole tekemistä.

Odotan järjestöyöltä: että saan uusia ystäviä ja kokemuksia.

PERSOONA: Hyvinvoiva ihminen

Motto: Meidän hyvinvointimme on yhdistysten sydän!

